

انتقادات جلال در خدمت و خیانت روشنفکران

۹ اردیبهشت ۱۴۰۳ ساعت ۱۳:۲۰

جلال در این اثر به وضوح از مشروطه به عنوان نقطه شروع تجدد در ایران انتقاد کرد و بیش از همه به دلیل آن که حرف و سخن اصلی روشنفکری حذف روحانیت از صحنه بود، نگاه کاملاً منفی خود را از حرکت روشنفکری ارائه کرد.

جلال آل احمد یکی از منتقدان اصلی غربزدگی بود. کتاب خدمت و خیانت روشنفکران مهم‌ترین اثر وی در انتقاد به ابعاد مختلف غربزدگی بود. با این حال جلال در این کتاب سایر وجوه غربزدگی را نیز مورد انتقاد قرار داده است: «کتاب خدمت و خیانت روشنفکران تا زمان مرگ جلال انتشار نیافت. وی در این اثر به وضوح از مشروطه به عنوان نقطه شروع تجدد در ایران انتقاد کرد و بیش از همه به دلیل آن که حرف و سخن اصلی روشنفکری حذف روحانیت از صحنه بود، نگاه کاملاً منفی خود را از حرکت روشنفکری ارائه کرد. وی نوشت: «با یک نگاه سریع به نهضت روشنفکری مملکت در صد سال اخیر می‌توان دید که مهم‌ترین دسته روشنفکری از میرزا آقاخان کرمانی گرفته تا کسروی و از بهائی‌گری گرفته تا حرف و سخن اصلی حزب توده، قسمت عمده‌ی متن‌ها در مخالفت با روحانیت است.» تحلیل برخی چنان است که جلال از سر خشم نسبت به سکوت روشنفکران نسبت به حرکت پانزده خرداد کتاب خدمت و خیانت روشنفکران را نوشت با این همه باید توجه داشت که وی از ضرورت اتحاد روحانیت و روشنفکری سخن می‌گفت و پیروزی را در مقطعی می‌دانست که آن دو، دست در دست یکدیگر گذاشته باشند. از این دست نقطه نظرات در این کتاب فراوان است. در واقع، این اثر به عنوان آخرین اثر پرجاذبه و مهم جلال، دیدگاه‌های وی را در نزدیکی با دین و روحانیت و همزمان مبارزه قاطعش بر ضد روشنفکری منحط و دستگاه فکری شاهنشاهی نشان می‌دهد.»

منبع: سقوط: مجموعه مقالات نخستین همایش بررسی علل فروپاشی سلطنت پهلوی، تهران، موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، ۱۳۸۴، ص ۲۳۹

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/49618/انتقادات-جلال-خدمت-و-خیانت-روشنفکران>